

експлуатанта і держави, відповідно до вимог чинного законодавства.

Література

1. Панькова Л.О. Транспортне право України. Київ: Юрінком Інтер, 2018. 492 с.

2. Повітряний кодекс України від 19 трав. 2011 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3393-17> (дата звернення: 07.10.2019).

3. Про затвердження Авіаційних правил України, Частина 47 «Правила реєстрації цивільних повітряних суден в Україні»: наказ Державної авіаційної служби України від 5 лют. 2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0240-19> (дата звернення: 07.10.2019).

4. Про міжнародну цивільну авіацію 1944: Конвенція ІКАО від 7 груд. 1944 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_038 (дата звернення: 07.10.2019).

УДК 629.7(091)+(4/9)(043.2)

Ущапівська А.Р., студентка,
Юридичний факультет,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Похиленко І.С., к.ю.н., доцент

АВІАЦІЯ: ІСТОРІЯ ТА СУЧАСНІСТЬ

Історія авіації в усі часи викликала непідробний інтерес, це цілком зрозуміло, тому що завоювання людиною повітряного простору є однією з найбільш захоплюючих сторінок в історії технічного прогресу.

Що ж таке авіація? Авіація – це діяльність юридичних осіб будь-якої організаційно-правової форми, спрямована на створення умов та використання повітряного простору людиною за допомогою повітряних суден та інших літальних апаратів [4, с. 17].

Наприкінці другої світової війни стало зрозуміло, що після її завершення розпочнеться бурхливий розвиток цивільної авіації. Вже тоді весь світ був готовий пересісти на найшвидший транспорт, здатний із небаченою швидкістю переміщати сотні тисяч людей. Однак таке повітряне пересування потребувало не тільки організаційного, але й у правового оформлення, оскільки масові перельоти з однієї країни в іншу і відповідно перетин повітряними судами безлічі кордонів істотно зачіпали національний суверенітет держав і могли спричинити небажані інциденти і навіть конфлікти [3].

У зв'язку з цим восени 1944 року була створена Міжнародна організація цивільної авіації – ІСАО. Тоді в одному з готелів Чикаго на першу установчу конференцію нового глобального об'єднання авіаперевізників зібралися 700 делегатів із 52 країн. Ця організація зі штаб-квартирою в Монреалі досі залишається головним форумом авіаторів всього світу. Зараз вона об'єднує 188 країн, офіційно іменованих Договірними Державами. 3 листопада 1970 року в ІСАО вступив СРСР, представники якого відразу увійшли до складу керівного органу – Ради. Це місце потім перейшло до Російської Федерації, а російська мова була визнана однією з офіційних мов організації [1].

Діяльність ІСАО визначає Чиказька конвенція про цивільну авіацію – юридичний акт і основоположне джерело повітряного міжнародного права. Тодішнім розробникам Конвенції варто віддати належне за створення настільки всеосяжного і нестаріючого документа, що регламентує принципові питання і повсякденну практику функціонування всесвітньої авіаційної спільноти. Передбачаючи глобальний розвиток повітряних перевезень, засновникам ІСАО вдалося, зокрема, уникнути різнобою, що ускладнився у свій час встановленням одноманітності у залізничному сполученні (право-лівосторонній рух, широка-вузька колія тощо). Вся регламентація ІСАО спрямована на забезпечення безпеки польотів, авіаційної безпеки (захист від тероризму) і максимальне спрощення процесу повітряних перевезень між державами. З багатьох спеціалізованих установ, що діють під егідою ООН, ІСАО – не тільки найчисленніша, але й найбільш ефективно діюча організація, що забезпечує однаковість і порядок під час перевезення по повітрю більше 1,6 мільярда пасажирів і 30 мільйонів тонн вантажів щорічно.

На відміну від ІСАО інше міжнародне авіатранспортне об'єднання – ІАТА (Міжнародна авіатранспортна організація), заснована ще в 1919 році, займається фінансовим управлінням авіаперевезеннями. Система взаєморозрахунків з продажу пасажирських перевезень спрощує процес видачі квитків, дозволяє знизити витрати, пов'язані з їх реалізацією. Крім того, ІАТА є законодавчим і консультативним органом з усіх питань, пов'язаним з тарифами на міжнародні авіаперевезення, а також складає прогнози щодо обсягів пасажирських перевезень, розвитку мережі маршрутів, планам реконструкції та розвитку аеропортів, а ще встановлює стандарти з обслуговування пасажирів та їх багажу в аеропортах [1].

Про стан повітряного транспорту, як і будь-якого іншого, перш за все свідчить його робота, висловлюване об'ємом виконаних перевезень. Зміна цього об'єму протягом останніх 20 років у світі, за даними ІСАО, належать до комерційних перевезень на регулярних внутрішніх та міжнародних авіалініях. Як видно, протягом розглянутого періоду середнє кількість перевезених щорічно по повітрю пасажирів зросла приблизно в два рази і в 2003 р. досягло 1,6 млрд. чоловік. Іншими словами, майже кожен п'ятий житель планети хоча б раз протягом року здійснив повітряну подорож. Темп зростання перевезень вантажів майже в 2,5 рази вищий [2]. Зрозуміло, повітряні перевезення між різними регіонами світу і окремими країнами залежно від їх економічного розвитку розподіляються вкрай нерівномірно.

Найбільш бурхливий розвиток авіатехніка і, отже, повітряний транспорт в цілому отримали після закінчення другої світової війни, коли в авіатехніці стався якісний стрибок: з'явилися і потім були широко впроваджені принципово нові, газотурбінні двигуни, витіснили застарілі поршневі двигуни з повітряними гвинтами. Сталося перерозподіл пасажиропотоків на найбільш жвавому міжконтинентальному шляхи сполучення із Західної Європи до Північної Америки через Північну Атлантику [2].

Якщо ж говорити про глобальні перспективи розвитку транспорту, то відповідно до думки світових експертів провідні позиції будуть, безперечно, займати повітряні перевезення. В останні десятиліття їх світовий обсяг неухильно зростає, щороку складаючи від 5 до 7% і про насичення ринку говорити немає ніяких підстав. І нехай згідно зі статистикою послугами повітряного транспорту на сьогодні користується тільки 7% населення нашої планети, дані з перевезень красномовно говорять про те, що пересуватися по повітрю, максимально економлячи свій час, воліє досить значна частина людства. Повітряний транспорт буде грати все помітнішу роль в житті суспільства і взагалі цивілізації.

Література

1. Аветисов В.А. Світовий транспорт. Санкт-Петербург: СпецЛит, 2000.
2. Андерссон Б. Світові авіаперевезення (пер. з англ.). Москва: Міжнародні відносини, 2001.
3. Зарзар В.А. Цивільна авіація капіталізму і соціалізму. Харків: Державне планово-економічне видавництво «Господарство України», 1927. 84 с.
4. Похиленко І.С. Поняття авіаційної діяльності. Юридичний вісник «Повітряне і космічне право». 2019. № 3. С. 15-19.